

УДК 346.51; 366.42

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Рожельюк В. М.,
кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний економічний університет

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВОЇ СЛУЖБИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація. У статті обґрунтовано роль облікової служби в управлінській системі підприємства, визначено структурні особливості її побудови та організації, розкрито напрями покращення облікової праці в умовах ринку через нові вимоги до професійного рівня облікових працівників та його впливу на підвищення ефективності управлінської системи.

Annotation. The article deals with the role of enterprise management. It is also defined the structural peculiarities of its system and its organization. The trends of improvement of accounting labour in the market conditions through new demands to professional level of the workers and its influence on improvement of the effectiveness of management system are revealed in the article.

Ключові слова: облікова політика, облікова служба, посадова інструкція, управлінська систем.

Постановка проблеми. У сучасних умовах престиж бухгалтерської професії дуже високий, про що свідчить зростання конкурсу серед абітурієнтів вищих навчальних закладів.

Кількість вакансій на посаду головного бухгалтера постійно та неухильно зростає із появою нових комерційних організацій.

В умовах ринку змінюється роль та функції бухгалтерської служби, адже останнім часом з'являються нові факти господарської діяльності, облік яких вимагає високого фахового рівня та призначених навичок від облікового працівника. Крім того, головний бухгалтер сьогодні бере активну участь у формуванні управлінських рішень та експертних оцінок інвестиційної привабливості підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема організації обліку займалися та займаються вчені-економісти Ф.Ф. Бутинець, Ю.Я. Литвин, А.М. Кузмінський, В.В. Сопко, М.С. Пушкар, П.Т. Саблук, В.М. Жук, М.С. Палюх, В.М. Олійник, Л.Т. Гіляровська та інші, проте ролі облікової служби в управлінській системі підприємства доцільно приділити більше уваги.

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення ролі облікової служби в системі управління підприємством як координатора інформаційних ресурсів для зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку В.В. Сопка: „Професія бухгалтера сьогодні — це надзвичайно широка сфера трудової діяльності, що поділяється на окремі ділянки (сектори), а саме: специфічні роботи; фінансова, виробнича, аналітична, контрольна діяльність; організаційна, аудиторська й менеджерська функції — головний бухгалтер, керівник облікової служби, керівник служби внутрішнього аудиту тощо.

На різних за масштабами підприємствах бухгалтерові потрібні досить різні знання. Так, на невеликих підприємствах всю бухгалтерську роботу виконує один працівник, який повинен знати сукупність бухгалтерських робіт на рівні спеціаліста. На великих підприємствах такому працівникові потрібно володіти знаннями щодо організації бухгалтерської служби, аналітичної роботи, внутрішнього аудиту тощо. У секторі обліку матеріальних запасів вистачає простих знань із основ бухгалтерського обліку як фінансової системи. Вищевикладене підтверджує необхідність чітко

визначити фаховий рівень та той обсяг теоретичних та практичних знань, якими повинен володіти відповідний спеціаліст певної кваліфікації" [1, с.54].

Підтверджуючи та розвиваючи думку вченого, треба зазначити, що на сьогоднішній день облік сформував цікаву, творчу та престижну професію, представники якої спеціалізуються за такими галузями:

- фінансовий та управлінський облік;
- податкові розрахунки;
- фінансовий менеджмент;
- економічні експертизи;
- незалежна облікова діяльність;
- викладацька, науково-дослідна та управлінська діяльність.

У повсякденному житті бухгалтерська служба керується законами, наказами, положеннями, інструкціями, рекомендаціями та іншими нормативно-правовими актами з питань обліку та звітності як на рівні вищих органів влади, так і підприємств, а також виступає складовою єдиного механізму управління підприємствами у ринковому середовищі.

Головними завданнями облікової служби є:

- організація взаємовідносин організації з іншими суб'єктами ринку;
- пошук внутрішніх та зовнішніх резервів (джерел) фінансування, вибір оптимальних способів їх поєднання;
- своєчасне забезпечення фінансовими ресурсами поточної діяльності підприємства;
- ефективне використання фінансових ресурсів для досягнення стратегічних і тактичних завдань;
- збереження і раціональне використання основного та оборотного капіталу;
- забезпечення своєчасних платежів за зобов'язаннями підприємства.

Конкретними шляхами реалізації завдань облікової служби є розробка облікової політики, яка, на думку Л. Т. Гіляровської, формується за такими складовими:

- фінансова політика;
- кредитна політика;
- політика управління грошовими потоками;
- амортизаційна політика;
- дивідендна політика;
- політика формування доходів, витрат та фінансових результатів;
- податкова політика [2, с.26].

Саме тому організація роботи облікової служби повинна включати перш за все розробку організаційно-розпорядчих документів (положення про облікову службу, штатний розпис, посадові інструкції облікових працівників), формування кадрової політики бухгалтерії, побудову технології обробки облікової інформації із використанням комп'ютерної техніки.

Згідно з діючим законодавством, керівник підприємства може формувати облікову службу як структурний підрозділ на чолі з головним бухгалтером, ввести головного бухгалтера в штат, доручити ведення обліку сторонній організації, вести облік самостійно.

Базові принципи, які визначають статус головного бухгалтера, розкриті у Законі України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” в Україні. Цей документ регулює питання юридичної відповідальності головного бухгалтера, права та обов'язки з питань організації роботи облікової служби підприємств. Згідно із цим документом головний бухгалтер несе відповідальність:

- за формування облікової політики;
- ведення обліку за своєчасне подання і формування повної і достовірної фінансової звітності;
- контроль відповідності господарських фактів діючому законодавству;
- збереження облікової документації та передачі її в архів.

Структура облікового апарату залежить від умов організації і технології виробництва, обсягу облікової роботи та наявності технічних засобів обліку. На сучасному етапі сформувалися три види організації структури бухгалтерії: лінійна, вертикальна та функціональна, яка найбільш поширена на великих підприємствах і об'єднаннях. Важливим етапом розробки структури бухгалтерії є формування системи посад, які залежать від характеру, складу та обсягу облікової роботи на підприємстві.

При формуванні структури апарату бухгалтерії та його взаємозв'язку з підрозділами підприємствами потрібно обирати децентралізовану або централізовану систему обліку. Досвід показує, що саме централізація обліку забезпечує більш дієве керівництво та контроль із боку головного бухгалтера, дозволяє правильно та оптимально розподіляти посадові обов'язки між обліковими працівниками, більш ефективно використовувати комп'ютеризацію в обліковій роботі.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, належна організація роботи облікової служби забезпечує ефективне управління підприємством у ринковому середовищі, формує довіру клієнтів та партнерів із бізнесу та сприяє стабільній діяльності суб'єктів господарювання на ринку продукції робіт та послуг.

Використана література

1. Сопко В.В. Концептуальні основи побудови бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки // Світ бухгалтерського обліку. – 1998. – №3(9). – С. 51-62.
2. Бухгалтерское дело / Под ред. Л. Т. Гиляровской, М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2007. – 423с.
3. Закон України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” // www.nau.kiev.ua.